



עת"א 68471/07/17 - אוסאמה פרעוני נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 68471-07-17 פרעוני(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר

בפני	כבוד השופטת עמיתה ק. רג'ניאנו
העותר	אוסאמה פרעוני
נגד	
המשיב	שרות בתי הסוהר

החלטה

1. העותר נדון למאסר עולם שנקצב ל - 30 שנים. נושא מאסרו מיולי 2005. מאסר ראשון. מסווג לקטגוריה א'.

2. ועדת אסירי עולם התכנסה ביום 28.5.2017 ודנה בבקשת העותר לצאת לחופשה ראשונה. הועדה לא המליצה על הוצאתו של העותר לחופשה כי "העותר אינו מקיים את תנאי פקודת החופשות וזאת לאור אי היתרמותו מהליך הטיפול אותו עובר, חוסר שינוי בעמדותיו ביחס לעבירה ולקורבן אשר עשויים להפחית את מסוכנות. בנוסף על כך חוות דעת משטרת ישראל שהינה שלילית בעניין יציאתו לחופשה. מכל הנ"ל אין מקום ליציאתו לחופשות. על אף עמדת המחוז אין אנו מוצאים לנכון להעלותו לדיון בעוד חצי שנה. יידון במועדו".

3. לאור זאת לא אישרה הנציבה את הוצאת העותר לחופשה ראשונה. בנימוקים להחלטתה, ציינה הנציבה "מכחיש ביצוע העבירה. תפקוד תקין ואף מעוניין להשתלב בטיפול. לפי חוות דעת חמ"ן קשרים עם עבריינים. יש לשלבו בטיפול ויש לבחון התנהגותו העתידית." מכאן העתירה.

4. נימוקי העתירה בכתב וטיעוני ב"כ העותר בבית המשפט.

א. נמנע מהעותר הליך הוגן - נטען כי החומרים ששימשו בסיס לקביעותיה של הועדה לא נמסרו לב"כ העותר, עובר לדיון בועדה. משכך, נמנעה מהעותר האפשרות לשטוח מלוא טיעוניו בפני הועדה. נטען, כי הזכות להליך הוגן כוללת את זכותו של העותר וב"כ להיות נוכחים בהליך ולהשמיע טיעוניהם. למצער, העברת החומרים לעותר כדי שיביע טיעוניו בכתב.



ניהול ההליך בדרך זו מונע בירור המחלוקות ומסכל אפשרות לביקורת שיפוטית יעילה. נטען כי עמדה זו של המשיב סותרת את עמדתו בעתירה קודמת של העותר (עת"א 1919-10-16 פסק דין מיום 3.1.2017), שם במסגרת הדיון בעתירה, אימץ בית המשפט את הסכמת המשיב והורה להעביר לב"כ העותר את כל החומר שהיה בפני הועדה (למעט חומר חסוי).

ב. הועדה לא שקלה את כל השיקולים שהיה עליה לשקול ומנגד ביססה החלטתה על שיקולים לא רלבנטיים. הועדה לא פעלה ולא שקלה בהתאם לפקנ"צ 04.40.00 (להלן הפקודה) "בין היתר, התנהגות האסיר בבית הסוהר, מספר מאסרי עולם שעליו לרצות, מידת הסכנה הנשקפת לציבור מן האסיר במהלך חופשתו, הסיכוי שהאסיר לא יתייצב לריצוי יתרת מאסרו בתום החופשה, נימוקיה של ועדת השחרורים המיוחדת לעניין החלטתה לקצוב את עונשו ונימוקי ההמלצה שהובאה בפני נשיא המדינה בעניין זה וכן את מכלול חוות הדעת שהובאו בפניה עפ"י פקודה זו"

נטען, כי השיקולים שפורטו לעיל, הינם חיוביים לגבי העותר והם לא נשקלו ע"י הועדה. התנהגות העותר בכלא תקינה, משתף פעולה ואין עבירות משמעות.

מאסר אחד. קצוב. עפ"י הדוח הפסיכולוגי רמת המסוכנות העתידית שלו כלפי הזולת הוערכה בקצה הנמוך של הטווח הבינוני. עוד נקבע, כי לא עלתה אינדיקציה לקיום דחפים תוקפניים או אלימים. הועדה לא התייחסה לקיומו של חשש שלא יתייצב לריצוי תקופת מאסרו בתום החופשה. אין התייחסות לנימוקי ועדת השחרורים שהחליטה לקצוב את עונשו ולנימוקי ההמלצה.

נטען, כי לא נבחנה ההשלכה של המסוכנות הנטענת על הציבור והטענות למסוכנות נטענו בעלמא ללא ביסוס משכנע.

השיקולים הלא רלבנטיים שנשקלו הם אי היתרמותו מההליך הטיפולי אותו עובר העותר וחוסר השינוי בעמדותיו ביחס לעבירה ולקורבן, ואלה אינם מנויים בפקודה.

ג. אין בהחלטת הועדה התייחסות לטיעוניו המפורטים של העותר (כפי שהיה עליה לשקול בהתאם לפקודה) כל שנאמר שטיעוני האסיר הובאו בפניה.

כך למשל, בטיעוני האסיר שהוגשו לוועדה הייתה התייחסות רצינית לטענת החפות של העותר והוסבר שאין בה כדי לשלול חופשות באופן אוטומטי. דא עקא שבהחלטת הועדה ניתן משקל יתר לטענת החפות של העותר ומשתמע כי כל עוד הוא אינו מודה, לא יוכל לצאת לחופשות.

קביעה זו מנוגדת לעמדה של בית המשפט שהבהיר כי טענת החפות כשלעצמה אינה שוללת שחרור מוקדם, אלא נדרשת בחינת מסוכנות שבמרכזה תקינות התנהגות האסיר (עע"א (חי') 485/08 מוחמד סובחי נ' שירות בתי הסוהר. פורסם בנבו) אם כך נפסק לעניין שחרור מוקדם של עברייני מין, קל וחומר שבעניינו של העותר יש לבחון את ההכחשה כחלק ממכלול הנסיבות



הכוללות התנהגות חיובית, מוטיבציה לטיפול, התקדמות בטיפול ונכונות לכל תנאי בתנאי החופשה.

ד. הפליה הפוגעת בתחושת הצדק - נטען כי האבחנה שנעשתה בין העותר לאביו (היוצא לחופשות בהחלטה שיפוטית) לחובת העותר, לגבי המסוכנות הנשקפת ממנו, הנובעת מגיל ויתרת מאסר היא בלתי סבירה. התנהגותו של העותר בכלא מופתית ואין לגביו מידע מודיעיני. נטען כי השיקולים נוטים דווקא לטובת העותר בהיותו פחות מסוכן מאביו בהתחשב בכך שלא היה המבצע העיקרי ועברו נקי. נטען כי ביחס לאב קיימים גורמי סיכון מוכחים ובהם עברו הפלילי העשיר ומחלת הנפש (סכיזופרניה). מחלתו של האב היא הסיבה שבגינה קיבל עונש מופחת ולא סביר ששיקול זה יפעל לטובתו.

ה. לא נשקלה הסולחה שנעשתה בין המשפחות.

ו. הועדה לא שקלה את האפשרות לאשר לעותר חופשה בתנאים ובמגבלות שיהיה בהן להפיג את החשש מפני המסוכנות הנשקפת ממנו (כמו הרחקה וכל תנאי אחר).

5. תגובת המשיב

המשיב סמך טיעונו על סעיף לא. לפרק ו' לפקודה.

א. בפני ועדת אסירי עולם הונחו כלל הנתונים הצריכים לעניין לרבות הדו"ח הפסיכולוגי, עמדת גורמי טיפול, המודיעין והמשטרה. מסקנת הועדה נסמכת על כלל ההמלצות שבאו בפניה. המסקנה סבירה ואין להתערב בה.

ב. החלטת הנציבה נסמכת על המלצת הועדה והיא סבירה.

ג. נטען כי הדיונים בועדה מתקיימים שלא בנוכחות האסיר וב"כ. החומר המובא בפני הועדה לא מועבר לאסיר עובר לדיון בועדה. הפקודה מכירה בזכותו של האסיר להעביר בכתב טענותיו לועדה בטרם גיבוש ההמלצות (פרק ו' סעיף לא.3. (ב) לפקודה) אבל אין משמעות הדבר שהוא זכאי להיות שותף להליך קבלת ההחלטות ולהביע דעתו לגבי כל חוות הדעת המוגשות בעניינו.

העותר, באמצעות ב"כ פירט טיעונו על פני 13 עמודים. ללמדנו שהעותר לא הושתק. רק לאחר מתן ההחלטה בועדה זכאי העותר לעיין בחומר שהיה בפני הועדה ולתקוף את סבירות שיקול הדעת של הועדה במסגרת עתירת אסיר, בהסתמך על כלל החומרים שנבחנו. זאת ועוד,



(ללא קשר לעתירת אסיר), העותר יכול לפנות בבקשה לצילום מסמכים מהתיק המנהלי הסוציאלי והרפואי.

הסכמת המשיב בעת"א 1919-10-16 להעביר את כלל החומרים ניתנה לאחר דיון בועדה ובמסגרת עת"א.

ד. החלטת הועדה הסתמכה על האיבחון הפסיכולוגי מיום 22.5.17, חוות דעת גורמי טיפול ועמדת משטרת ישראל.

כעולה מהאיבחון הפסיכולוגי, העותר מכחיש בתוקף את ביצוע העבירה, אך מעביר רושם של הסתרת מידע משמעותי. במהלך האיבחון לא עלו ביטויי אמפתיה כלפי הקורבן. לא עלתה אינדיקציה לקיום דחפים תוקפניים או אלימים. רמת המסוכנות כלפי הזולת הוערכה בקצה הנמוך של הטווח הבינוני.

על פי חוות דעת גורמי טיפול, לאור המוטיבציה של העותר, הוא שולב בקבוצות טיפוליות שונות ואף רואיין לקבוצה מתקדמת מתחום האלימות אולם הכחשתו את עבירותיו אינה מאפשרת בשלב זה העמקת התהליך הטיפולי אותו החל וכפועל יוצא קיים קושי להתרשם עד כה מהשינוי שחל באסיר.

התנגדות משטרת ישראל מבוססת על הטענה כי לעותר קשרים עם גורמים פליליים. על פי עמדת משטרת ישראל קיימות שונות ומובהקות בולטת באשר לרקע ולנתונים שבין האב לעותר.

ה. אין ממש בטענה שהועדה שקלה שיקולים לא רלבנטיים. על פי הוראות הפקודה, בטרם קבלת החלטה בדבר חופשות של אסיר יש לקבל חוות דעתו של העו"ס בבית הסוהר בדבר השתתפותו של האסיר בתוכנית טיפולית וההשפעה של השפעת החופשה על התהליך הטיפולי (פרק ה' (יט) (1)(ג) לפקודה).

ו. הועדה ציינה כי טיעוני האסיר הובאו בפניה ואין צורך בהתייחסות ספציפית לטענות שהועלו.

6. דין

א. הפקודה הרלבנטית לענייננו היא פקודת נציבות 04.40.00 שכותרתה "חופשות אסירים (להלן: "הפקודה"). בקשתו של העותר לחופשה ראשונה נבחנה בהתאם לפרק ו' סעיף לא2:

"הנציב רשאי לאשר בהחלטה מנומקת בכתב חופשה ראשונה מטעמים מיוחדים של האסיר השפוט למאסר עולם, שעונשו נקצב, וכן לחדש אישור ליציאתו לחופשה של אסיר כאמור, אם הופסקו חופשותיו.

ועדת אסירי עולם תעביר המלצותיה בכתב לנציב בעניין בקשה לאישור יציאה

עמוד 4



לחופשה ראשונה של אסיר עולם שעונשו נקצב וכן לגבי..."

ב. אקדים ואומר כי עניין לנו בשילוב העותר בסבב חופשות כאשר ידוע כי "יציאה לחופשה אינה זכות המוקנית לאסיר, אלא מדובר בפריבילגיה המוענקת לאותם אסירים שנמצאו מתאימים לכך, לפי שיקול דעת הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר (רע"ב 4643/14, כהן נ' שרות בתי הסוהר, מיום 4.12.2014 פסקה 20).

ג. אין ממש בטענת ב"כ העותר כי נפגעה זכותו של העותר להליך הוגן.

סעיף לא.3 (ב) לפקודה קובע:

"בטרם יובא עניינו של אסיר כאמור בפני ועדת אסירי עולם, יודיע לו קצין האסירים של בית הסוהר כי הוא רשאי להעביר לוועדה את טענותיו בכתב (ההדגשה שלי - ק.ר.) בהמלצתה, תתייחס הוועדה גם לטיעוניו של האסיר."

לאור ההוראה הנ"ל לא ברור מכוח מה קמה החובה לזמן את העותר וב"כ להיות נוכחים בהליך ולקחת בו חלק פעיל, על מנת להתייחס לכל אחד מהטיעונים ולהביע עמדה לגבי חוות הדעת.

ד. כעולה מפרטיכל הוועדה טיעוני האסיר, (באמצעות ב"כ), הובאו בפני הוועדה.

בהחלטת הוועדה אין התייחסות מילולית לטענות האסיר, חרף זאת, אין בכך כדי לקבוע שהוועדה התעלמה מטיעוני העותר. עומדת לוועדה, כגוף מנהלי, חזקת תקינות המנהל שקראה את הטיעונים, ונתנה דעתה עליהם.

עם זאת נוכח ההוראה המפורשת בפקודה: "...בהמלצתה, תתייחס הוועדה לנתוניו של האסיר" ראוי שהוועדה תתייחס גם לטעוניו של האסיר ולא תסתפק באמירה שהטיעונים הובאו בפניה.

ה. טיעוני האסיר באמצעות בא כוחו היו מפורטים ומקיפים (השתרעו על פני 13 עמודים). נטענה שם כל טענה אפשרית והם אינם נופלים באיכותם מהטיעונים שפורטו בעתירה ואלה שנטענו בביהמ"ש.

ו. ההחלטה שניתנה בעת"א 1919-10-16, בהסכמת המשיב, אין בה כדי לסייע לב"כ העותר. המשיב עקבי בעמדתו, כי בטרם החלטת הוועדה העותר רשאי להשמיע טעוניו בכתב על סמך המידע המצוי בידו. רק לאחר קבלת החלטת הוועדה רשאי העותר, לקבל את כלל החומרים שנבחנו בוועדה ולתקוף, במסגרת עתירת אסיר, את סבירות שיקול הדעת של הוועדה בהסתמך

על כלל החומרים שנבחנו.

זאת היתה עמדת המשיב בעת"א 1919-10-16. הסכמת המשיב להעברת החומרים לעותר ניתנה לאחר שהתקיימה הוועדה וניתנה החלטת הוועדה בעניינו.

טענת ב"כ העותר כי סירובו של המשיב להעביר לידיה את החומרים לצורך הטיעונים בוועדה "מבזה את ההחלטה השיפוטית ושם אותה ללעג ולקלס", טוב היה לו לא נטענה.

ז. השיקולים שהנחו את הוועדה בהחלטתה.

סעיף לא(4)(ב) לפקודה מונה את השיקולים "בין היתר" שעל הוועדה לשקול בבקשה לחופשה. השימוש בצמד המילים "בין היתר" משמעותו שאלה חלק ממכלול שיקולים.

בסיפא של הסעיף נאמר גם: "...וכן את מכלול חוות הדעת שהובאו בפניה על פי פקודה זו".

סעיף יט.1(ג) לפרק ה' לפקודה קובע: **"לא יקבל הגורם המוסמך החלטה בדבר חופשות של אסיר אלא לאחר שקיבל חוות דעתו של העובד הסוציאלי בבית הסוהר בדבר השתתפותו של האסיר בתוכנית טיפולית שהוצעה לו וההשפעה של הענקת חופשה על התהליך הטיפולי"**.

ז. החלטת הוועדה כי העותר אינו מקיים את תנאי פקודת החופשות מבוססת על שלושה נימוקים:

1. אי התרמותו מההליך הטיפולי אותו עובר.
2. חוסר שינוי בעמדותיו ביחס לעבירה ולקרבן אשר עשויים להפחית מסוכנותו.
3. חוות דעת משטרת ישראל שהינה שלילית לעניין יציאתו לחופשה.

בכל הנוגע לנימוק הראשון, על פי התרשמות גורמי הטיפול, חרף התנהגותו החיובית של העותר בין כותלי הכלא ושילובו בקבוצות טיפוליות ואף רואיין לקבוצה מתקדמת מתחום האלימות **"..הכחשתו את עבירותיו אינה מאפשרת בשלב זה את העמקת התהליך הטיפולי אותו החל וכפועל יוצא קיים קושי להתרשם עד כה משינוי שחל באסיר"**

באשר לנימוק השני - מאז מעצרו העותר מכחיש את ביצוע העבירה וטוען לחפות

"אך מעביר רושם של הסתרת מידע משמעותי. במהלך האיבחון לא עלו ביטויי אמפתיה כלפי הקורבן... "לא הפנים את ביצוע העבירה ולא שינה עמדתו ביחס לקרבן העבירה. במהלך האיבחון ..לא עלתה אינדיקציה לקיום דחפים תוקפניים או אלימים. רמת המסוכנות העתידית שלו כלפי הזולת הוערכה בקצה הנמוך של הטווח הבינוני."



הנימוק השלישי -חוות דעת של משטרת ישראל שהינה שלילית ביחס ליציאתו לחופשה. על פי קביעת הועדה "קיימת שונות ומובהקות בולטת באשר לרקע ולנתונים שבין האב לבנו. לבן קיימים קשרים עם גורמים פליליים."

התנגדות משטרת ישראל מתבססת על שני נימוקים -

1. השוני בין העותר לאביו היוצא לחופשות - נאמר כי האב אדם מבוגר. בנוסף, לעותר יתרת מאסר ממושכת לעומת אביו אשר נשפט ל- 20 שנה ויתרת מאסרו עד 2025.

2. המסוכנות הנמוכה הנשקפת מהאב ביציאה לחופשה לעומת העותר שלו קשרים ברמה בינאישית דרך האחים שלו עם גורמים בכל הארץ ובשטחים.

באשר ליתרת המאסר - יתרת מאסר ארוכה הוא שיקול רלבנטי שיש לשקול בין כלל השיקולים. שיקול זה מתווסף בדרך כלל לשיקולים אחרים.

7. מבלי להמעיט בחשיבותם של שני הנימוקים הראשונים שפורטו בהחלטת הועדה, (נהפוך הוא),ביתר מאסרו הארוכה של העותר, ומבלי להמעיט בחלקו הדומיננטי של העותר באירוע, בטרם מתן פסק הדין ומבלי לקבוע בשלב זה עמדה סופית לגבי העתירה, אין בשני הנימוקים הראשונים כדי לבסס טענת מסוכנות מצידו של העותר אם יוצא לחופשה. הנימוק השלישי של קשרים פליליים עם עבריינים המבסס לכאורה טענת מסוכנות, אם יוצא העותר לחופשה, הוא הרלבנטי ביותר. דומני כי נימוק זה די בו כדי להצדיק את החלטת הרשות ולדחות את העתירה, גם אם העותר היה מודה בעבירה ועל פי חו"ד גורמי הטיפול היה נתרם מהטיפול ויתרת מאסרו היתה קצרה יותר.

דא עקא, שלא ברורה לי ההתייחסות בחוות הדעת של משטרת ישראל כי "מדובר באסיר בעל קשרים ברמה בינאישית וגם דרך האחים שלו עם גורמים בכל הארץ ובשטחים".

בפרוטוקול הוועדה נרשם בסעיף ה. (עמ' 2): "קיימת שונות ומובהקות בולטת באשר לרקע ולנתונים שבין האב לבנו. לבן קיימים קשרים עם גורמים פליליים. לפיכך מתנגדים להוצאת האסיר לחופשה (ההדגשה שלי - ק.ר.).

בנימוקי ההחלטה של הנציבה נרשם: "לפי חו"ד חמ"ן קשרים עם עבריינים". (ההדגשה שלי ק.ר.).

לאיזה "קשרים" כיוונה משטרת ישראל דעתה? לא נאמר בחווה"ד קשרים פליליים ולא קשרים עם עבריינים כפי שעולה מהחלטת הועדה והחלטת הנציבה.

מה הבסיס לקביעות אלה, של הוועדה ושל הנציבה? האם היה בפני הוועדה חומר נוסף? האם קיים מידע בנידון? בדיון בפני לא הוגש מידע חסוי ונאמר שאין מידע לגבי העותר.

8. סיכומי דבר, בטרם מתן פסה"ד ועל מנת שתהיה בפני ביהמ"ש התמונה המלאה, תשוב וועדת אסירי עולם ותבהיר עמדתה תוך 60 ימים, בכל הנוגע למסוכנותו של העותר על פי חוות דעת של משטרת



ישראל. לקראת הדיון תונח בפני הוועדה חוו"ד מעודכנת של משטרת ישראל שתסביר מהות הקשרים של העותר ולמה כיוונה דעתה כאשר ציינה כי לעותר קשרים בינאישיים. ככל שיש למשטרת ישראל חומר או מידע רלבנטי בנושא זה, יובא בפני הוועדה.

החלטת הוועדה תועבר לבהמ"ש לא יאוחר מ-7.3.18. העתק יועבר ישירות לב"כ העותר.

נקבע לדיון ל-13.3.18 שעה 14:00.

ניתן היום, ט"ז טבת תשע"ח, 03 ינואר 2018, בהעדר הצדדים.